
ПРОБЛЕМИ, НАДБАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.04:615

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2019.6.205699>

ORCID 0000-0002-5083-7218

НАУКОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МАГІСТРАТУРИ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Наталія Шолойко

У статті в руслі проблеми розвитку високоефективного й соціально відповідального фармацевтичного менеджменту в Україні актуалізовано потребу обґрунтування компетентнісно-культурологічних наукових засад професійної підготовки фармацевтів нової генерації, що володіють основами організаційно-управлінської культури та відповідними освітньо-комунікаційними технологіями.

Метою статті визначено розгляд особливостей реалізації провідних методологічних напрацювань наукового менеджменту в фармацевтичній галузі (участь фахівців із вищою освітою в управлінні процесами лікування; моніторинг та оцінка ними результатів лікарської терапії; консультування й навчання пацієнтів; готовність до забезпечення ефективних комунікацій як із партнерами по бізнесу, так і з представниками різних спеціальних груп населення – замовниками послуг), що відображені в медично-деонтологічних принципах, їх проекції на ринкову економіку та систему підготовки фахівців спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» в українських медичних університетах.

Дослідження є одним із перших кроків на шляху побудови й упровадження в контекст вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі моделі формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів, заснованої на інтеграції загальних і спеціальних компетентностей, яка враховуватиме здобутки сучасного менеджменту, вимоги суспільства до медично-деонтологічної цілісності особистості фахівців, неперервне вдосконалення змісту освіти та потребу застосування нових освітніх форм і технологій.

У перспективі дослідницької діяльності з проблеми вбачаємо конкретизацію теоретичних підвалин і деталізацію методичних аспектів такої моделі.

Ключові слова: професійна освіта, майбутні фармацевти, фармацевтичний менеджмент, система організаційних та управлінських компетентностей фармацевтів, магістерська підготовка.

Постановка проблеми в загальному вигляді та вказівка на її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Модернізацію професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі як складника системи охорони здоров'я України на сучасному етапі зумовлено прогресом світової медичної та фармацевтичної науки, глобальними змінами на європейському ринку праці, трансформаціями в соціальному, економічному, правовому й освітньому аспектах цієї підготовки. На

необхідності формування відповідного професійного та загальнокультурного рівня майбутніх фахівців наголошено в Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»); Програмі ВООЗ «Здоров'я – 2020»; Державній стратегії «Здоров'я для всіх у XXI столітті», Концепції розвитку галузі охорони здоров'я і положеннях Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації». Важливим завданням діяльності медичних закладів вищої освіти нині є підготовка освіченого, творчого фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний саморозвиток, не формування системи цінностей, у якій одне з перших місць посідає цінність людського здоров'я, його збереження.

Нині не викликає сумніву теза про те, що здоров'я української нації є запорукою добробуту та процвітання держави й людства. Наявність міцного здоров'я – необхідна умова продовження роду, вирішення демографічних проблем суспільства, розвитку духовних і фізичних сил, високої працездатності усіх його членів. Проблеми здоров'я посідали значне місце в суспільно-економічному та культурному житті завжди. У зв'язку із цим про стан здоров'я піклується як сама людина, так і органи системи охорони здоров'я, медичні й фармацевтичні працівники, тому сучасними пріоритетами вищої фармацевтичної освіти є: підготовка висококваліфікованих кадрів; поява нових, необхідних на ринку праці спеціальностей; неперервне вдосконалення змісту освіти; упровадження нових освітніх форм і технологій, нарощування наукового потенціалу галузі; інтеграція фармацевтичної науки і практики; забезпечення для фармацевтів реалізації вимоги й можливостей навчання впродовж життя; здійснення кадрового моніторингу, створення системи атестації та сертифікації фармацевтичних кадрів на державному рівні з урахуванням їхніх фахових та організаційно-управлінських потенціалів.

Серед причин, пов'язаних із необхідністю пошуку нових підходів до професійної підготовки фармацевтичних кадрів, відзначаємо: встановлення ринкових відносин, інтенсивний обмін досвідом на європейському та світовому рівнях, швидке збільшення кількості лікарських засобів, переорієнтування діяльності аптечної служби з виготовлення та придбання, зберігання та розподіл лікарських засобів, зростання вимог до контролю якості лікарських препаратів, увагу до ставлення працівників аптек до пацієнтів тощо. Тому фармацевтичний менеджмент сьогодні розглядаємо тим новим напрямом розвитку науки і технологій у галузі охорони здоров'я, який може забезпечити істотне оновлення процесів якісного виготовлення й оптимального забезпечення лікарськими засобами країни як у мирний, так і у військовий час. Цей аспект фахової підготовки на засадах диференціації й інтеграції сфер медицини і фармацевтичної галузі стимулює постійний пошук ефективних форм і методів забезпечення здоров'я, надання медичної допомоги, введення ринкових маркетингових технологій, відповідності етичних принципів і норм поведінки працівників постулатам медичної етики й деонтології.

Аналіз найвагоміших публікацій, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми дав змогу виявити, що різноплановим аспектам професійної підготовки фахівців фармацевтичного профілю в медичних навчальних закладах присвячено вагомий дослідження вітчизняних та зарубіжних учених. Загальнопедагогічну проблематику забезпечення ефективності професійної підготовки з використанням компетентнісного підходу розглянуто в працях В. Байденка, І. Зимньої, О. Овчарука, О. Пометун, А. Хуторського та ін.; запровадження педагогічних технологій у процес професійної підготовки майбутніх фахівців деталізовано в роботах А. Алексюка, В. Беспалька, Л. Кравченко, Л. Романишиної, В. Оніпко, Г. Селевка, С. Сисоєвої, С. Смирнова, Н. Тализіної та ін.; освітні засади діяльності й управління вищою фармацевтичною освітою досліджували І. Зупанець, О. Тихонов та ін.; підготовку

фармацевтичних кадрів в Україні та в провідних зарубіжних навчальних закладах вивчали Л. Вишневецька, І. Вітенко, О. Волосовець, Ю. Вороненко, Н. Гаврилiна, В. Георгiянц І. Денисов, В. Загорiй, Г. Зайченко, В. Москаленко, О. Набока, М. Пальцев, Л. Упир, В. Черних та iн.; організацiю навчально-виховного процесу на фармацевтичних факультетах вищих закладiв освiти дослiджували Л. Вiнник, Н. Городиська, І. Гриценко, Г. Зайченко, О. Залiська, І. Зупанець, Т. Каленюк, З. Мнушко, Б. Парновський, М. Слабий та iн.; формування компетентностей майбутнiх фахiвцiв фармацевтичного профiлю розглядали Н. Альохiна, Л. Галiй, Г. Глембоцька, В. Голубцов, Н. Денисова, І. Комiсiнська, Л. Пляка, О. Тутутченко та iн. Низку актуальних розвiдок присвячено: педагогiчним технологiям у системi фармацевтичної освiти (Т. Вахрушева, Б. Громовик, З. Мнушко, С. Мокрянин, І. Светочева, О. Павлов та iн.); питанням фармацевтичної етики й деонтологiї (А. Бабський, Н. Дiхтярiв, Т. Краснянська, М. Пономаренко, С. Хiменко, Н. Чорноброва та iн.), послiядипломнiй пiдготовцi фахiвцiв фармацевтичного профiлю (Н. Бунатян, Д. Великий, Л. Кайдалова, І. Мiщенко, М. Пономаренко, В. Толочко та iн.); аспектам контролю та діагностики якостi пiдготовки майбутнiх фахiвцiв фармацевтичного профiлю (Л. Буданова, Т. Козлова, О. Тележкiна та iн.).

Водночас, попри пiдвищений iнтерес дослiдникiв до проблем компетентнiсно-культурологiчного змiсту професiйної пiдготовки фахiвцiв фармацевтичного профiлю спостережено, що формування iхньої організацiйно-управлiнської культури сьогоднi залишається недостатньо дослiдженим, а в умовах євроiнтеграцiї потребує значної уваги. Результати системного аналізу основних груп джерел у контекстi проблематики професiйної пiдготовки майбутнiх фахiвцiв фармацевтичного профiлю засвiдчили, що майбутнi фармацевти мають бути пiдготовленими до виконання практичної дiяльностi з управлiння галуззю, проте вони часто не мають досвiду встановлення дiлових вiдносин з вiдвiдувачами аптечних закладiв, не завжди спроможнi забезпечити ефективне виконання професiйних обов'язкiв на ринку послуг, не впевненi в своїх якостях i стилях керiвництва пiдприємством.

Вирiзнення досi не вирiшених аспектiв розглядуваної проблеми, яким присвячено статтю. Оскiльки недостатньо дослiдженими залишаються методологiчнi, теоретичнi та методичнi засади розвитку фахової компетентностi майбутнiх фармацевтiв з урахуванням вимог фармацевтичного менеджменту й iнновацiйного пiдприємництва у сферi охорони здоров'я, це спричиняє необхiднiсть розробки й упровадження моделi формування організацiйно-управлiнської культури таких фахiвцiв для гармонiзацiї фармацевтичної освiти України вiдповiдно до свiтових тенденцiй. **Метою** цiєї статтi є розгляд особливостей реалiзацiї провiдних методологiчних напрацювань наукового менеджменту в руслi зазначеної проблеми.

Виклад основного матерiалу. Фармацевтичну галузь нинi розглядають тiєю науково-практичною ланкою системи охорони здоров'я, яка проводить науковий пошук i створення лiкарських засобiв, визначення потреби в препаратах, iх виробництвi та всебiчному вивченнi властивостей, включаючи безпеку й специфiчний вплив, аналіз, стандартизацiю, контроль якостi, реєстрацiю, зберiгання, реалiзацiю та застосування, фармацевтичну опiку, пiдготовку й перепiдготовку фармацевтичних кадрiв (Кайдалова, 2010). Фармацевтична допомога та фармацевтична опiка нинi полягають у забезпеченнi населення всiма товарами аптечного асортименту, наданнi науково-консультацiйних послуг медичному персоналу й окремим громадянам з питань вибору найбільш ефективних i безпечних лiкарських засобiв, виробiв медичного призначення, правил iх зберiгання, порядку придбання та належать до основних напрямiв фармацевтичної дiяльностi, що зумовлюють її специфiчнi особливостi. Першочергово зрозумiло, що фармацевтична дiяльнiсть передбачає участь фахiвцiв з вищою фармацевтичною освiтою

в управлінні процесами лікування: обґрунтування вибору та вибір необхідних лікарських препаратів, моніторинг та оцінка результатів лікарської терапії, консультування й навчання пацієнтів тощо, що пов'язане з медичною компетентністю і фаховою культурою фармацевта, його відповідальністю за поради або рекомендації, надані кожному пацієнтові. Фармацевтична допомога та фармацевтична опіка своїм соціальним змістом мають забезпечення населення всіма товарами аптечного асортименту, надання науково-консультаційних послуг медичному персоналові й окремим громадянам з питань вибору найбільш ефективних і безпечних лікарських засобів, виробів медичного призначення, правил їх зберігання, порядку придбання та належать до основних напрямів фармацевтичної діяльності, зумовлюючи її специфічні особливості.

Специфікою професійної сфери діяльності фармацевтів також вважають її спрямованість на створення й виробництво вітчизняних лікарських засобів у вигляді різних лікарських форм, імунобіологічних препаратів, виробів медичного призначення, харчових продуктів оздоровчого й профілактичного призначення, забезпечення населення ефективними та безпечними лікарськими засобами, конкурентоспроможними порівняно з виробами іноземних фірм, виготовлення субстанцій природного, синтетичного або біотехнологічного походження, відповідальний контроль якості лікарських засобів тощо.

У зв'язку із зазначеним методологічною підвалиною вищої освіти в фармацевтичній галузі незаперечно є медична етика і деонтологія – сукупність тих етичних норм і принципів поведінки працівників при виконанні своїх професійних обов'язків, яких неодмінно потрібно дотримуватися (Омельченко, Зайцева, 2010). Морально-етичні норми і правила деонтології мають величезне значення в соціальному регулюванні відносин із надання медичної допомоги між лікарем і пацієнтом та при розподілі лікарських препаратів фармацевтом. Регламентація медичної діяльності і пов'язаних із нею структур (фармацевтичного менеджменту) у руслі морально-етичних норм і правил деонтології має бути доповненою юридичним регулюванням. Значення лікарської етики і медичної деонтології зростає в період зміни соціально-економічних відносин, розвитку ринкових маркетингових процесів, що стосуються охорони здоров'я та діяльності фармацевтичного менеджменту в українському суспільстві.

Якщо першочерговим завданням лікувально-профілактичної діяльності всіх ланок державної та приватної систем охорони здоров'я вважають розв'язання проблем формування та розвитку постачання населення лікарськими препаратами державою і бізнесом аптечних продаж, то постає питання визначення й характеристики тих етичних норм та принципів діяльності кожного фармацевта, відповідно до яких він повинен сприяти лікувальному процесу і збереженню здоров'я населення, виконувати свої професійні обов'язки сумлінно, зберігати гідність і честь працівника фармацевтичної галузі, утримуватись від будь-яких вчинків та дій, що можуть викликати негативне ставлення до його професії. Особливо це є важливим у контексті ставлення до охорони здоров'я як до своєрідного виду послуг. Якщо в попередні періоди свого розвитку держава повністю відповідала за якість таких послуг, то в ринковий період поширенням лікарських препаратів займаються не лише державні структури, організацію збуту лікарських препаратів через мережу аптечних продажів забезпечує також відповідний бізнес. За таких обставин необхідними для фахівців стають організаційні компетентності й культура менеджменту, який покликаний не лише стабілізувати ситуацію в сфері аптечних продаж малими інноваційними підприємствами, а й цілісно сформувати чи оновити організаційну культуру галузі відповідно до сучасних суспільних вимог.

Значення менеджменту для підприємств фармацевтичної галузі пов'язане з переходом до принципів ринкової економіки, розвитком самостійності в діяльності підприємств, демократизацією управління, прискіпливою увагою до ефективності

кожного фахівця. Нині в літературі з питань управління відсутнє єдине визначення поняття «менеджмент». Під менеджментом розуміють: сферу людського знання, науку і мистецтво управління; діяльність із керівництва людьми в різних організаціях; апарат управління діяльністю організації. Оксфордський словник англійської мови дає такі тлумачення поняття «менеджмент»: 1) спосіб, манера спілкування з людьми; 2) влада і мистецтво управління; 3) особливого роду вміння (навички управління); 4) адміністративна одиниця (орган управління) (Oxford English Dictionary, 1933).

Для менеджменту в сучасній ринковій економіці життєво важливі методи і засоби вивчення та задоволення інтересів, потреб і запитів тих, хто купує товар. Тут менеджмент поєднується з маркетингом, який тлумачимо як інтегративну функцію менеджменту, що перетворює потреби покупця в прибутки підприємства. Таким чином, менеджмент як управління в умовах ринкової економіки є сукупністю принципів, методів, засобів і форм керівництва господарською організацією фармацевтичної фірми з метою успішного вирішення економічних і соціальних завдань та отримання прибутку; це система прийняття раціональних рішень у галузі (Менеджмент в фармацевтиці, 2017). Завдяки зазначеному можемо говорити про управління галуззю в широкому його розумінні: керівництво пошуком, розробкою або створенням, дослідженням, виробництвом, стандартизацією, зберіганням та реалізацією лікарських препаратів.

Оскільки особливість менеджменту фармацевтичних підприємств пов'язана із поєднанням лікарського забезпечення й наукової, виробничої, контрольно-аналітичної, комерційної, медичної, інформаційної, рекламної та інших допоміжних функцій, то для фармацевтичних та аптечних підприємств характерні і виробничі (технологічні), і комерційні процеси з урахуванням особливостей лікарських засобів як товару, до якого існують вимоги підвищеного контролю з боку держави і громадськості. В аптечних підприємствах широко застосовуються прийоми торгового менеджменту в поєднанні зі знаннями організаційно-правових питань роботи аптек, технології ліків, фармацевтичного аналізу і контролю, фармакології, фармакотерапії, фармацевтичної опіки, фармацевтичної етики і деонтології, психології тощо; важливим також є процес реалізації фахівцем лікарських засобів та інших товарів, що передбачає безпосередній контакт зі споживачами й володіння педагогічними технологіями комунікацій.

Аптечні підприємства як кінцева ланка в ланцюзі руху фармацевтичної продукції відповідають основним завданням менеджменту – формування інформації про ринок, з'ясування попиту на лікарські препарати та інші товари аптечного асортименту, з'ясування ринкових переваг і груп споживачів тощо. Зі зростанням конкуренції між аптеками важливого значення набувають організаційні форми роботи, залучення покупців, розширення додаткових послуг, контакти з лікувально-профілактичними та іншими організаціями-споживачами, формування та збереження іміджу конкретної аптеки або мережі аптек.

Менеджмент у зазначеному контексті вирішує методологічні завдання:

- отримання прибутку з дотриманням соціальної відповідальності;
- розширення ринків збуту ліків;
- скорочення власних витрат на виробництво й реалізацію лікарських засобів.

Фахівець-фармацевт має бути готовим до:

- розробки стратегії розвитку аптеки, фірми;
- виявлення пріоритетності цілей, їх черговості й послідовності рішень;
- розробки системи заходів для вирішення намічених проблем у різні часові періоди;
- встановлення контролю за виконанням прийнятих рішень;
- визначення необхідних ресурсів і джерел їх забезпечення (Кравченко, 2006).

Отже, кінцевою метою менеджменту фармацевтичної галузі вважаємо забезпечення прибутковості аптечного підприємства (раціональна організація виробничого процесу, включаючи управління виробництвом; реалізація медикаментів; добір і реалізація кадрового потенціалу), а його педагогічну специфіку вбачаємо в тому, що всі функції управління аптечним бізнесом (планування, організація, мотивація, контроль) об'єднані процесами комунікацій і прийняття рішень. Окрім того, як предметна сторона діяльності суб'єктів менеджменту (менеджерів і підлеглих їм працівників) враховуються види і сфери виробничо-галузевої діяльності об'єднань, підприємств, організацій та установ (соціальна, економічна, організаційна, науково-технічна тощо) усіх структурних підрозділів, що не лише забезпечує відносну самостійність управлінців, але й покладає на них високу соціальну відповідальність.

Тому в процесі фахової підготовки кожного майбутнього фармацевта необхідно розглядати і як менеджера – особу, що здійснюватиме управлінські функції в майбутньому. Студенти відповідних спеціальностей мають оволодіти розумінням фармації як економічної діяльності, яка дає прибуток; усвідомленням того, що фармацевтичне підприємництво вимагає від фахівців усіх рівнів спрямованості на пошук нових, нестандартних шляхів вирішення управлінських професійних завдань. Кожен фармацевт як керівник має бути готовим до ризику, ініціативи, відповідальності й самопожертви в інтересах справи, мусить володіти цілеспрямованістю, орієнтацією на ефективність і якість, прагненням до інформованості в медицині загалом і в обраній галузі – зокрема.

Зазначене вище відображене в проекті Стандарту вищої освіти (галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 226 Фармація, промислова фармація) у таких компетентностях майбутніх фармацевтів: *загальні компетентності* (дух підприємництва, здатність виявляти ініціативу; здатність до адаптації та дії у новій ситуації, здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт) та *спеціальні* (здатність організовувати виробничу діяльність аптек щодо виготовлення лікарських препаратів у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, включаючи обґрунтування технології та вибір допоміжних матеріалів відповідно до правил належної аптечної практики (GPP); здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та вироби медичного призначення відповідно до чинного законодавства України; здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптовопосередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій відповідно до принципів Належної практики фармацевтичної освіти та Глобальної рамки FIP; здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів (Проект стандарту вищої освіти України зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, 2018).

Як бачимо, реалізація такого стандарту вимагатиме оновлення підходів організаторів професійної підготовки магістрів фармації до формування організаційно-управлінської культури засобами наукового менеджменту й відповідних педагогічних технологій (методики самоменеджменту, розвитку ініціативи, прийняття рішень, командної роботи, вибору стратегій спілкування тощо).

Висновки з дослідження та перспективи подальшої розробки цього тематичного напрямку. Отже, розпочате дослідження є одним із перших кроків на шляху

побудови й упровадження в контекст вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі моделі формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів, заснованої на інтеграції загальних і спеціальних компетентностей, яка враховуватиме здобутки сучасного менеджменту, вимоги суспільства до медично-деонтологічної цілісності особистості фахівців, неперервне вдосконалення змісту освіти та потребу застосування нових освітніх форм і технологій. У перспективі дослідницької діяльності з проблеми вбачаємо конкретизацію теоретичних підвалин і деталізацію методичних аспектів такої моделі.

ЛІТЕРАТУРА

- Кайдалова, Л. Г. (2010). *Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах*: монографія. Харків: Національний фармацевтичний університет.
- Кравченко, Л. М. (2006). *Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти*: монографія. Полтава: Техсервіс.
- Менеджмент в фармації. (2017): Модуль 1: учеб.-метод. пособ. для подготовки к практическим занятиям и выполнению самостоятельной работы студентов иностранных граждан фармацевтических факультетов специальности «Фармация» / [В. А. Демченко, Н. А. Ткаченко, Н. М. Червоненко, Т. П. Заричная]. Запорожье: Запорізький державний медичний університет.
- Омельченко, Е. В., Зайцева, О. В. (2010). Фармацевтический менеджмент и методы инновационного предпринимательства. *Мир (Модернизация. Инновации. Развитие)*, 4, 83-89.
- Проект стандарту вищої освіти України зі спеціальності 226 «Фармація» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.* (2018). Київ: МОНУ. Взято з https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/proekty_standartiv_VO/226-magistr-farmatsii-promslova-farmatsiya-mon-ukraini.doc.
- Oxford English Dictionary.* (1933). Second edition / ed. by John Simpson, Edmund Weiner. Clarendon: Press. Wenty volumes.

REFERENCES

- Demchenko, V. A., Tkachenko, N. A., Chervonenko, N. M., & Zarichnaia, T. P. (Comp.). (2017). *Menedzhment v farmatsii: Modul 1: ucheb.-metod. posob. dlia podgotovki k prakticheskim zaniatiam i vypolneniiu samostoiatelnoi raboty studentov inostran-nykh grazhdan farmatsevticheskikh fakultetov spetsialnosti «Farmatsiia» [Menedzhment v farmatsii: Module 1: teaching method. allowance. for preparation for practical classes and performance of independent work of students of foreign citizens of pharmaceutical faculties of a specialty "Pharmacy"]*. Zaporozhe: Zaporizkii derzhavni medichnii universitet [in Russian].
- Kaidalova, L. H. (2010). *Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv farmatsevtichnoho profiliu u vyshchikh navchalnykh zakladakh [Professional training of future pharmaceutical specialists in higher educational institutions]*: monohrafiia. Kharkiv: Natsionalnyi farmatsevtichnyi universytet [in Ukrainian].
- Kravchenko, L. M. (2006). *Neperervna pedahohichna pidhotovka menedzhera osvity [Continuous pedagogical training of an education manager]*: monohrafiia. Poltava: Tekhservis [in Ukrainian].
- Omelchenko, E. V., & Zaitceva, O. V. (2010). *Farmatsevticheskii menedzhment i metody innovatsionnogo predprinimatelstva [Pharmaceutical management and methods of*

- innovative entrepreneurship]. *Mir (Modernizatsiia. Innovatsii. Razvitie) [World (Modernization. Innovation. Development)]*, 4, 83-89 [in Russian].
- Oxford English Dictionary*. (1933). Second edition / ed. by John Simpson, Edmund Weiner. Clarendon: Press. Wenty volumes.
- Proekt standartu vyshchoi osvity Ukrainy zi spetsialnosti 226 «Farmatsiia» na druhomu (mahisterskomu) rivni vyshchoi osvity [Draft standard of higher education of Ukraine in specialty 226 "Pharmacy" at the second (master's) level of higher education]*. (2018). Kyiv: MONU. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/proekty_standartiv_VO/226-magistr-farmatsii-promslova-farmatsiya-mon-ukraini.doc [in Ukrainian].

SCIENTIFIC FUNDAMENTALS OF ORGANIZATIONAL AND MANAGEMENT COMPETENCES SYSTEM FORMATION OF FUTURE PHARMACISTS IN THE MAGISTRACY EDUCATIONAL PROCESS OF MEDICAL UNIVERSITY

Nataliia Sholoiko

In line with the problem of the development of highly effective and socially responsible pharmaceutical management in Ukraine, the need to substantiate the competence-cultural scientific principles of professional training of new generation pharmacists, who know the basics of organizational and managerial culture and relevant educational and communication technologies, is highlighted.

The purpose of the article is to consider the features of the implementation of leading methodological developments in scientific management in the pharmaceutical industry (participation of specialists with higher education in the management of treatment processes; monitoring and evaluation of drug therapy results; consulting and educating patients; readiness to provide effective communication both with the business partners and the representatives of various special groups of the population – customers of services), which are reflected in medical and deontological principles, their projections on the market economy and the system of training specialists of the specialty “226 Pharmacy, Industrial Pharmacy” at Ukrainian medical universities.

The study is one of the first steps towards building and implementing in the context of the native system of professional training of specialists in the pharmaceutical industry a model of organizational and managerial culture of future pharmacists, based on the integration of general and special competencies, which will take into account the achievements of modern management, society's requirements for medical and deontological integrity of the personality of specialists, continuous improvement of the content of education and the need to use new educational forms and technologies.

In the perspective of research on the problem we see the specification of the theoretical foundations and detailing the methodological aspects of such a model.

Key words: professional education, future pharmacists, pharmaceutical management, system of organizational and managerial competencies of pharmacists, master's training.

Надійшла до редакції 25.08.2019 р.